

FILIPINO

Wika at Panitikan

Filipino

Unang Markahan – Modyul 1

Mga Paghihinuha sa Kaugaliang Panlipunan sa Lugar na Pinagmulan ng Kuwentong-bayan

Ang materyal sa pagtuturong ito ay magkatuwang na inihanda at sinuri ng mga piling guro,ulong guro, punong guro at Education Program Supervisor sa Filipino ng Kagawaran ng Edukasyon-Sangay ng Misamis Occidental. Hinihikayat namin ang mga guro at ibang nasa larangan ng edukasyon na mag-email ng kanilang puna at mungkahi sa Kagawaran ng Edukasyon-Rehiyon 10 sa region10@deped.gov.ph.

Mahalaga sa amin ang inyong mga puna at mungkahi.

Filipino – Baitang 7

Alternative Delivery Mode

Unang Markahan – Modyul 1: Mga Paghihinuha sa Kaugaliang Panlipunan sa Lugar na Pinagmulan ng Kuwentong-bayan Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa **Batas Republika 8293, Seksiyon 176** na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikap ang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Development Team of the Module

Author/s:	Elma C. Suico Susan C. Rosellosa, HT-III
Reviewers:	Emma B. Cabibil Marietess M. Santos Alona A. Duhaylungsod Nenita M. Aboniawan
Illustrator and Layout Artist:	Noel Jay S. Pahayac
Management Team Chairperson:	Dr. Arturo B. Bayocot, CESO III <i>Regional Director</i>
Co-Chairpersons:	Dr. Victor G. De Gracia Jr., CESO V <i>Asst. Regional Director</i> Edwin R. Maribojoc, EdD, CESO VI <i>Schools Division Superintendent</i> Myra P. Mebato, PhD, CESE <i>Assistant Schools Division Superintendent</i> Mala Epra B. Magnaong, Chief ES, CLMD
Members:	Neil A. Improgo, EPS-LRMS Bienvenido U. Tagolimot, Jr., EPS-ADM Samuel C. Silacan, EdD, CID Chief Lorena R. Simbajon, EPS - Filipino Rone Ray M. Portacion, EdD, EPS – LRMS Marilyn C. Panuncialman, EdD, PSDS Maria Cheryl T. Samonte, EdD, Principal III/District In-charge Agnes P. Gonzales, PDO II Vilma M. Inso, Librarian II

Inilimbag sa Pilipinas ng

Kagawaran ng Edukasyon – Sangay ng Misamis Occidental

Office Address: Osilao St., Poblacion I, Oroquieta City, Misamis Occidental

Contact Number: (088) 531-1872 / 0977 – 8062187

E-mail Address: deped_misocc@yahoo.com

Paunang Salita

Para sa mag-aaral:

Malugod na pagtanggap sa **Filipino 7** ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul 1 ukol sa Mga Paghihinuha sa Kaugaliang Panlipunan sa Lugar na Pinagmulan ng Kuwentong-bayan

Ang modyul na ito ay ginawa bilang tugon sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong madulutan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang modyul na ito ay may mga bahagi at icon na dapat mong maunawaan.

Alamin

Sa bahaging ito, malalaman mo ang mga dapat mong matutuhan sa modyul.

Subukin

Sa pagsusulit na ito, makikita natin kung ano na ang kaalaman mo sa aralin ng modyul. Kung nakuha mo ang lahat ng tamang sagot (100%), maaari mong laktawan ang bahaging ito ng modyul.

Balikan

Ito ay maikling pagsasanay o balik-aral upang matulungan kang maiugnay ang kasalukuyang aralin sa naunang leksyon.

Tuklasin

Sa bahaging ito, ang bagong aralin ay ipakikilala sa iyo sa maraming paraan tulad ng isang kuwento, awitin, tula, pambukas na suliranin, gawain o isang sitwasyon.

Suriin

Sa seksyong ito, bibigyan ka ng maikling pagtalakay sa aralin. Layunin nitong matulungan kang maunawaan ang bagong konsepto at mga kasanayan.

Pagyamanin

Binubuo ito ng mga gawaing para sa malayang pagsasanay upang mapagtibay ang iyong pang-unawa at mga kasanayan sa paksa. Maaari mong iwasto ang mga sagot mo sa pagsasanay gamit ang susi sa pagwawasto sa huling bahagi ng modyul.

Isaisip

Naglalaman ito ng mga katanungan o pupunan ang patlang ng pangungusap o talata upang maproseso kung anong natutuhan mo mula sa aralin.

Isagawa

Ito ay naglalaman ng gawaing makatutulong sa iyo upang maisalin ang bagong kaalaman o kasanayan sa tunay na sitwasyon o realidad ng buhay.

Tayahin

Ito ay gawain na naglalayong matasa o masukat ang antas ng pagkatuto sa pagkamtan ng natutuhang kompetensi.

Karagdagang Gawain

Sa bahaging ito, may ibibigay sa iyong panibagong gawain upang pagyamanin ang iyong kaalaman o kasanayan sa natutuhang aralin.

Susi sa Pagwawasto

Naglalaman ito ng mga tamang sagot sa lahat ng mga gawain sa modyul.

Sa katapusan ng modyul na ito, makikita mo rin ang:

Sanggunian

Ito ang talaan ng lahat ng pinagkuhanan sa paglikha o paglinang ng modyul na ito.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anumang marka o sulat ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.
2. Huwag kalimutang sagutin ang *Subukin* bago lumipat sa iba pang gawaing napapaloob sa modyul.
3. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat pagsasanay.
4. Obserbahan ang katapatan at integridad sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
5. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagdaloy kung tapos nang sagutin lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang inyong guro o tagapagdaloy. Maaari ka rin humingi ng tulong kay nanay o tatay, o sa nakatatanda mong kapatid o sino man sa iyong mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami, sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakakuha ka ng malalim na pang-unawa sa kaugnay na mga kompetensi. Kaya mo ito!

TALAAN NG NILALAMAN

Alamin	-----	1
Subukin	-----	2
Aralin 1	-----	5
Balikan	-----	5
Tuklasin	-----	6
Suriin	-----	10
Pagyamanin	-----	11
Isaisip	-----	12
Isagawa	-----	12
Tayahin	-----	13
Karagdagang Gawain	-----	15
Susi sa Pagwawasto	-----	16
Sanggunian	-----	17

Alamin

Sa araling ito, matutunghayan mo ang isang kuwentong-bayan ng Agamanyog na kilalang pasalindilang panitikan sa lalawigan ng Lanao sa Mindanao. Kasabay nito ay malalaman mo ang mga kaugalian at kalagayang panlipunan sa lugar kung saan nanggaling ang kuwentong-bayang babasahin. Malilinanang din ang iyong kakayahan sa paghihinuha sa mga pangyayari at usapan ng mga tauhan.

Layunin

- a. Nahihinuha ang kaugalian at kalagayang panlipunan ng lugar na pinagmulan ng kuwentong-bayan batay sa mga pangyayari at usapan ng mga tauhan. **(F7PN-Ia-b-1)**
- b. Nasusuri ang kalakasan at kahinaan ng pag-uugali ng mga tauhan sa kuwentong-bayan.
- c. Nakagagawa ng paghihinuha mula sa mga linya o pahayag na may kinalaman sa kaugaliang dapat taglayin ng bawat indibidwal.

Subukin

Panuto: Basahin at unawain ang mga pahayag. Isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel o notbuk.

1. *“Alam kong niloloko mo lang ako, pero hindi kita papatulan,” ang tahimik niyang naibulong sa sarili.*

Mahihinuhang ang babaeng tulad ni Lokes a Babay ay...

a. Magalitin	c. masayahin
b. mapagtimpi	d. matampuhin

2. *Pinagbilinan ni Lokes a Babay ang kaniyang mga guwardiya na huwag palalapitin sa kaniyang magarang tahanan ang kaniyang asawa.*

Mahihinuhang si Lokes a Babay ay...

- a. mahirap pakisamahan at walang nakasusundong tao
- b. naging masama na rin ang ugali dala ng kaniyang kayamanan o salapi
- c. mapaghiganti at ikinatutuwa ang kapahamakan ng iba tulad ng kaniyang asawa
- d. may itinatagong lakas ng kalooban at hindi kasinghina ng inaakala ng kaniyang asawa

3. *Ang mag-asawa sa binasa ay kapwa nabuhay sa pangangaso.* Mahihinuhang ang kanilang lugar ay....

a. nasa gubat	c. nasa tabing-dagat
b. nasa lungsod	d. nasa kapatagang taniman ng palay

4. *Magmula ngayon, lilipat na ako ng tirahan at hindi na kita aabalahin subalit huwag na huwag mo na rin akong aabalahin.*

Mahihinuha sa sinabing ito ni Lokes a Babay na...

- a. Ang lalaki ay siyang hari sa kanilang tahanan.
- b. Ang babae ay naghahanap ng kalinga at pagmamahal sa asawa.
- c. Ang babae ay maaaring umalis kahit walang matibay na dahilan.
- d. Ang babae ay gaano man kabait, napupuno rin at natututong ipagtanggol ang sarili.

5. *Iniluto ni Lokes a Mama ang matabang usa at ito'y kaniyang kinaing mag-isa nang hindi man lang inalok ang kaniyang tahimik at hindi tumutol na maybahay.*

Mahihinuha sa pahayag na ito na...

- a. Ang babae ay hindi hinayaang kumain ayon sa paniniwala.
 - b. Ang lalaki ay siyang tagapagluto at tagapamahala sa kusina.
 - c. Ang babae ay kailangan munang may mahuli ring hayop bago
 - d. Ang lalaki ay pinuno o lider ng sambahayan kaya't mas nagawa niya ang nais kaysa babae.
6. *"Mayaman na ako! Mayaman na ako!"* Mahihinuha ang pahayag na ito ay...
- a. naiiyak
 - b. nalulungkot
 - c. nagtataka
 - d. natutuwa
7. Ang tinutukoy na isang mangangaso ay...
- a. mag-ama
 - b. mag-asawa
 - c. mag-ina
 - d. magkapatid
8. *"Hindi ko na matiis ang pakikitungo mo sa akin."* Mahihinuha ang pahayag na ito ay...
- a. maluhain
 - b. matiisin
 - c. nahihirapan
 - d. sumusuko
9. Ano ang maraming naipon ni Lokes a Babay na walang kamalay-malay si Lokes a Mama?
- a. ari-arian
 - b. diyamante
 - c. perlas
 - d. salapi
10. *Hindi lang ang lalaking si Lokes a Mama ang nangangaso maging ang asawa niyang si Lokes a Babay ay nangangaso rin.* Mahihinuha ang pahayag na ito ay...
- a. pantay-pantay ang responsibilidad
 - b. masagana ang buhay ng mag-asawa
 - c. naghihirap ang mag-asawa
 - d. pansariling pagsusumikap
11. *Pangangaso ang ikinabubuhay ng mga tao sa panahong naisulat ang kuwentong-bayan.* Ano ang mahihinuha sa pahayag na ito?
- a. Ang mga tao noon ay nagsusumikap sa kanilang pang-araw-araw na pangangailangan.

- b. Naghihirap ang mga tao noon dahil wala silang hanapbuhay.
 - c. Pangangaso lamang ang hanapbuhay sa panahong iyon.
 - d. Hindi sila marunong humanap ng ikinabubuhay.
12. Ang mga sumusunod ay mga panghihinuha sa isang taong matapat at magalang sa kapwa **maliban** sa isa.
- a. magulong buhay
 - b. masaya ang buhay
 - c. kabutihan sa kapwa
 - d. maayos na relasyon sa kapwa
13. Ang pamumuhay na pangangaso ayon sa akda ay isang gawaing...
- a. mahirap
 - b. marangal
 - c. masaklap
 - d. matiwasay
14. Ang mga sumusunod ay nakatutulong sa pagkakaroon nang maayos na relasyon sa kapwa, paggalang , at pagiging matapat **maliban** sa isa.
- a. tahimik na pamumuhay
 - b. magandang estado sa buhay
 - c. masayang pakikipag-ugnayan sa kapwa
 - d. masalimuot ang isipan
15. Kung ikaw ang nasa katayuan ni Lokes a Mama, ano ang iyong mahihinuha kung iiwan ka ng iyong asawa?
- a. maghahanap ng iba
 - b. magpapaganda sa sarili
 - c. maninirahang mag-isa sa bahay
 - d. aalis nang hindi magpapakita kailanman

Aralin

1

Mga Paghihinuha sa Kaugaliang Panlipunan sa Lugar na Pinagmulan ng Kuwentong-bayan

Magandang araw!

Sa pagtatapos ng araling ito, ikaw ay makahihinuha sa kaugaliang panlipunan sa lugar na pinagmulan ng kuwentong-bayan batay sa mga pangyayari at usapan ng mga tauhan.

Handa ka na ba? Halina at ating simulan.

Balikan

Gawain 1

Panuto: Tingnang mabuti ang larawan sa ibaba. Ibigay ang iyong sariling pananaw tungkol sa larawan sa pamamagitan ng pagsagot sa mga tanong na nakapalibot dito. Piliin sa kahon ang sagot at isulat ito sa iyong sagutang papel o notbuk.

mag-asawa

5 taong pagsasama

magkapatid

malambing at mapag-aruga

mayaman

malungkot

1. Ano kaya ang relasyon ng mga taong nasa larawan?

2. Ano kaya ang estado ng kanilang pamumuhay?

3. Ilang taon na kayang nagsasama ang nasa larawan?

4. Paano kaya nila ipinapakita ang kanilang pagmamahalan?

Bago mo basahin ang kuwento, hanapin ang kahulugan ng mga mahihirap na salitang may diin.

Gawain 2

Panuto: Hanapin sa Hanay B ang kasingkahulugan ng mga salitang nakadiin sa pangungusap na nasa Hanay A. Isulat ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel o notbuk.

HANAY A

1. Sa halip na **kumibo** ay nag-isip nalang ng ibang paraan ang asawa.
2. Gumagamit sila ng **bitag** upang makahuli ng mga hayop.

HANAY B

- a. pagkagulat
- b. nahuli
- c. paglubog ng araw
- d. patibong

3. Gayun nalang ang kaniyang **panggigilalas** sa nakitang kakaiba.

e. magsalita

f. naisama

4. Lumalabas ang mag-asawa tuwing **takipsilim** upang mangaso.

5. Isang matabang usa ang kaniyang **nadale**.

Tuklasin

Ngayon ay basahin at unawain ang kuwentong-bayan sa susunod na pahina upang mahinuha ang kaugalian at kalagayang panlipunan ng lugar na pinagmulan ng kuwentong-bayan batay sa mga pangyayari at usapan ng mga tauhan. Pero bago ang lahat, alamin mo muna kung ano ang panghihinuha.

Alam mo ba
kung ano ang
panghihinuha?

- Prediksyon sa mga pangyayari gamit ang impormasyon.
- Pagbibigay ng sariling pananaw sa isang bagay.
- Madalas ginagamit sa mga kuwento.

Ang Munting Ibon

isang Kuwentong-Bayan ng Maranao

'Upang mapagtibay ang relasyon sa kapwa, maging magalang, matapat, at mabuti ka.'

Noong unang panahon, may mag-asawang naninirahan sa malayong bayan ng Agamaniyog. Sila sina Lokes a Babay at Lokes a Mama. Pangangaso ang ikinabubuhay ng mag-asawa subalit hindi lang ang lalaking si Lokes a Mama ang nangangaso kundi maging ang kaniyang maybahay na si Lokes a Babay. Bago sumapit ang takipsilim ay inilagay na ng mag-asawa ang kani-kanilang bitag sa gubat at ang mga ito'y kanilang binalikan sa madaling araw.

Isang gabi, habang mahimbing sa pagtulog si Lokes a Babay ay dahan-

dahang lumabas ng bahay si Lokes a Mama upang tingnan ang kanilang mga bitag. Anong laking gulat niya nang makitang ang kaniyang bitag na nakasabit sa puno ay nakahuli ng isang munting ibon samantalang ang bitag ng kaniyang asawang nasa lupa sa tabi ng ugat ng isang malaking puno ay nakahuli ng isang malusog na usa. *“Hmmm, hindi maaari ito,”* ang sabi ni Lokes a Mama sa sarili. *“Matabang usa ang nahuli ng bitag niya samantalang ang sa aki’y isang munting ibon lang ang nadale. Alam ko na. Pagpapalitin ko ang mga hayop na nahuli ng aming mga bitag,”* ang nakangising wika ni Lokes a Mama habang inilipat ang usa sa kaniyang bitag at saka itinali ang ibon sa bitag ng asawa. Umuwi si Lokes a Mama nang nasiyahan sa kaniyang ginawa kahit alam niyang isang panloloko ito sa kaniyang asawa.

Kinabukasan, maagang ginising ni Lokes a Mama ang asawa. Gusto niya kasing sabay silang magtungo sa kagubatan upang sabay ring makita ang mga huli ng kani-kanilang mga bitag. Gulat na gulat si Lokes a Babay nang makita ang matabang usang nakasabit sa bitag ng asawang nasa itaas ng puno samantalang ang kaniyang bitag na nasa tabi ng puno ay nakahuli lang ng isang maliit na ibon. Ipinagtaka niya kung paanong ang bitag na nasa itaas ng puno ang nakahuli ng isang usa, subalit hindi na lang siya kumibo. Sa halip, iniuwi niya ang munting ibon at inilagay ito sa isang hawla.

Samantalang, iniuwi naman ni Lokes a Mama ang kaniyang huli at saka iniluto. Umamoy sa kapaligiran ang nakagutom na amoy ng nilutong usa subalit nang handa na’y agad itong nilantakan ng lalaki nang hindi man lang nag-alok sa kaniyang asawa. Mag-isa niyang kinain ang buong usa sa loob ng tatlong araw kahit alam niyang gusto rin ito ng kaniyang asawa. Isa pa’y ang bitag naman talaga ni Lokes a Babay ang totoong nakahuli sa usa. Likas siyang maramot at walang pagpapahalaga sa asawa kaya hanggang sa maubos ang usa ay hindi niya binigyan si Lokes a Babay na nanatiling walang kibo sa kabila ng ginawa ng asawa.

Nang naubos niya ang nilutong usa ay muling niyaya ni Lokes a Mama ang asawa. *“Gusto ko uling makatikim ng matabang usa. Halika, maglagay tayong muli ng bitag sa gubat,”* ang kaniyang paanyaya sa asawa. Mulí, naglagay ang dalawa ng kani-kanilang mga bitag. Subalit hindi marunong umakyat ng puno si Lokes a Babay at dahil hindi man lang siya tinulungan ni Lokes a Mama

ay inilagay na lang niyang muli ang kaniyang bitag sa tabi ng puno kung saan siya dating naglagay.

Hatinggabi nang namalayan ni Lokes a Babay ang kaniyang asawang bumangon at dahan-dahang lumabas ng pinto. Nagkunwari siyang tulog. Matalinong babae si Lokes a Babay at nahulaan niya ang ginawa ng asawa. Subalit wala siyang intensyong sundan ito. *“Alam kong niloloko mo lang ako, pero hindi kita papatulan”*, ang tahimik niyang naibulong sa sarili at saka niya pinilit makatulog kahit pa siya’y nagdaramdam sa ginawang pagtrato sa kaniya ng asawa.

Nang siya’y makatulog ay nanaginip siya. Napanaginipan niyang pinakakain daw niya ng palay ang kaniyang alaga at anong laking gulat niya nang nangitlog ito ng isang montias o isang mamahaling hiyas.

Nagising na lang siya dahil tinatawag na pala siya ni Lokes a Mama para tingnan ang kanilang mga bitag. Subalit wala na siyang interes sa bitag. *“Ikaw na lang ang pumunta,”* ang sabi niya sa asawa. *“Masakit ang ulo ko at mas gusto ko pang magpahinga na lang.”* ang dugtong pa niya. *“Bahala ka. Basta’t pag may nahuli ako ay hindi ulit kita bibigyan. Kaniya-kaniya tayo,”* ang sabi ni Lokes a Mama habang pababa ng hagdan. Hindi sumagot si Lokes a Babay. Sanay na siya sa pagiging tuso at maramot ng kaniyang asawa. Wala rin itong pagpapahalaga sa kaniya at hindi niya naramdamang mahal siya nito.

Pagkaalis ng kaniyang asawa ay agad niyang pinuntahan ang kaniyang munting ibon. Kumuha siya ng palay at ipinatuka sa ibon. Gayon na lang ang kaniyang panggigilalas nang makitang pagkalunok nito sa palay ay biglang nangitlog ng isang maningning na diyamante ang ibon. Dinampot niya ang diyamante. *“Mayaman na ako! Mayaman na ako!”* ang paulit-ulit niyang sabi sa sarili habang itinago ang mamahaling bato.

Tulad ng dati, pag-uwi ng kaniyang asawa ay iniluto nito ang kaniyang huli at mag-isang kumain nang hindi man lang nag-alok. Subalit hindi na ito pinansin ni Lokes a Babay. Sa halip ay masaya siyang humuni ng paborito niyang himig habang gumawa sa bahay na labis namang ipinagtaka ng kaniyang asawa.

Araw-araw nga, pagkaalis ng kaniyang asawa upang kunin ang anumang nahuli ng kanilang bitag ay pinakain naman niya ng palay ang ibon at saka nag-

abang sa ilalabas nitong diyamante. Walang kamalay-malay si Lokes a Mama na marami na palang naipong diyamante si Lokes a Babay.

Isang araw, habang mag-isa na namang kinain ni Lokes a Mama ang kaniyang inilutong huli ay nagsalita si Lokes a Babay. *“Hindi ko na matiis ang pakikitungo mo sa akin. Alam ko na ang ginawa mong panloloko sa akin. Bukod pa ryan hindi ko na rin kayang tiisin ang pagiging maramot mo at kawalan mo ng pagpapahalaga sa akin,”* ang buong kapaitan niyang sabi sa asawa na hindi man lang tumingala mula sa pagngasab sa niluto niyang ligaw na pato. *“Payag na ako sa dati mo pang sinabing pakikipaghiwalay sa akin. Magmula ngayon, lilipat na ako ng tirahan at hindi na kita aabalahin subalit huwag na huwag mo na rin akong aabalahin.”* ang pangwakas na sabi ni Lokes a Babay.

Medyo nakonsensya naman ang lalaki dahil totoong lahat ang sinabi sa kaniya ng asawa. Pero ito na ang pinakahihintay niyang pagkakataon. Ngayon ay malaya na siya. Matagal na niyang sinabi kay Lokes a Babay na gusto niyang makipaghiwalay subalit hindi ito pumayag. Ngayon ay heto at pumayag na siya sa kaniyang kagustuhan.

Nag-impake si Lokes a Babay ng kaniyang mga gamit habang dala ang pinakamamahal niyang ibon at umalis siya ng bahay. Naiwan naman si Lokes a Mama at ipinagpatuloy lang ang kaniyang pangangaso.

Samantala si Lokes a Babay ay bumili ng isang malawak na lupain at nagpatayo ng isang torogan o malapalasyong tahanan. Kumuha siya ng mga guwardiya at mga katulong na magsisilbi sa kaniya. Naging maayos at masagana ang kaniyang pamumuhay. Nabalitaan ni Lokes a Mama ang napakagandang kalagayan sa buhay ng kaniyang dating asawa kaya’t muli siyang nagplano.

“Babalikan ko si Lokes a Babay para makasalo rin ako sa kaniyang kayamanan. Hindi ko alam kung saan niya kinuha ang kaniyang kayamanan subalit dapat lang na makinabang din ako,” ang sabi sa sarili ng tusong lalaki.

Subalit napaghandaan na pala ito ni Lokes a Babay. Kilala niya kasi ang pagiging tuso at manlolokong asawa kaya’t pinabilinan niya ang kaniyang mga guwardiya na huwag na huwag itong palalapitin man lang sa kaniyang magarang tahanan. Kahit anong gawin ni Lokes a Mama ay hindi na nagpaloko sa kaniya ang asawa.

At magmula noon, namuhay sa bayan ng Agamanyog si Lokes a Babay

nang maligaya, masagana at payapa.

(Mula sa *Pinagyamang Pluma 7*, pp.9-12)

Suriin

Gawain 3

Panuto: Basahin at unawain ang mga katanungan sa ibaba. Isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel o notbuk.

1. Ano kaya ang kalagayang panlipunan sa panahong iyon, batay sa hanapbuhay ng mag-asawa?
 - a. napakahirap
 - b. napakasagana
 - c. napakasariwa
 - d. napakayaman
2. Batay sa pakikitungo ni Lokes a Mama kay Lokes a Babay, anong klaseng asawa si Lokes a Babay?
 - a. makasarili
 - b. mapagtimpi
 - c. matapobre
 - d. mayaman
3. Paano mo mailalarawan ang kanilang relasyon bilang mag-asawa?
 - a. magulo
 - b. masagana
 - c. masalimuot
 - d. masaya
4. Kung ikaw si Lokes a Mama, ano ang gagawin mo sa sitwasyong iiwan ka ng iyong asawa?
 - a. maghahanap ng iba
 - b. magpapaganda sa sarili
 - c. manirahang mag-isa sa bahay
 - d. aalis nang hindi magpapakita kailanman
5. Ang mga sumusunod ay nakatutulong ang pagkakaroon nang maayos na relasyon sa kapwa, paggalang o pagrespeto at pagiging matapat **maliban** sa isa.
 - a. tahimik na pamumuhay
 - b. magandang estado sa buhay
 - c. masayang pakikipag-ugnayan sa kapwa
 - d. masalimuot ang isipan

Pagyamanin

Gawain 4

Panuto: Ipaliwanag ang pahayag sa ibaba batay sa kuwentong binasa sa pamamagitan ng pagsagot sa tanong. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel o notbuk.

Iniluto ni Lokes a Mama ang matabang usa at ito ay kaniyang kinaing mag-isa nang hindi man lang inalok ang kaniyang tahimik lang at hindi tumutol na maybahay.

Anong klaseng asawa si Lokes a Mama? Ipaliwanag.

Si Lokes a Mama ay isang asawa na _____

Isaisip

Mahalaga ang paghihinuha upang maging mapanuri at makialam sa mga nangyayari sa ating lugar o maging sa ibang bansa. Nakatutulong din ito sapagkat naipahahayag natin ang ating saloobin at kaalaman hinggil sa mga napapanahong pangyayari sa lipunan. Dagdag pa nito, maaaring mailahad ang ating prediksiyon o paghuhula.

Isagawa

Gawain 5

Panuto: Kompletuhin ang bawat pahayag upang maibigay ang kahihinatnan ng pangyayari. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel o notbuk. Ginawa ko na ang unang bilang para sa iyo.

1. Kapag ang tao ay mahilig sa pagbabasa, siya ay may malawak na kaalaman at marami siyang makukuhang aral.
2. Kapag ang mag-aaral ay masipag at matiyaga _____

3. Kapag ikaw ay palaging kumakain ng masustansiyang pagkain _____

4. Kapag ang lahat ng Pilipino ay nagkakaisa _____

5. Kapag tayo ay nag-aral nang mabuti _____

Tayahin

I. Pagpipilian

Panuto: Basahin at unawain ang mga sumusunod na pahayag. Isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel o notbuk.

1. Ayon sa kuwento, pangangaso ang ikinabubuhay ng mag-asawa. Ano kaya ang uring lugar na kanilang tinitirahan?
 - a. nasa lungsod
 - b. nasa tabing-dagat
 - c. nasa gubat
 - d. nasa kapatagang taniman ng palay
2. Kumain nang mag-isa si Lokes a Mama at hindi niya inalok ang kaniyang asawa. Mahihinuha na...
 - a. Ang lalaki ay pinuno o lider ng sambahayan kaya't mas nagawa niya ang nais kaysa sa babae.
 - b. Ang lalaki ay siyang tagapagluto at tagapamahala sa kusina.
 - c. Ang babae ay hindi hinayaang kumain ayon sa paniniwala.
 - d. Ang babae ay kailangan munang may mahuli ring hayop bago makakain.
3. Alam ni Lokes a Babay na niloloko lamang siya ng kaniyang asawa pero hindi niya ito pinapatulan. Mahihinuha si Lokes a Babay ay isang...
 - a. magalitin
 - b. mapagtimpi
 - c. masayahin
 - d. matampuhin
4. Umalis ang babae sa kaniyang tinitirahan at nagbantang hindi na babalik kailanman. Mahihinuha si Lokes a Babay ay isang babaeng...
 - a. Ang lalaki ay siyang hari sa kanilang tahanan.
 - b. Ang babae ay naghahanap ng kalinga at pagmamahal sa asawa.
 - c. Ang babae ay maaaring umalis kahit walang matibay na dahilan.
 - d. Ang babae, gaano man kabait ay napupuno rin at natututong ipagtanggol ang sarili.
5. Hindi pinapasok ni Lokes a Babay ang kaniyang asawa sa kaniyang tirahan. Si Lokes a Babay ay isang asawang...
 - a. mahirap pakisamahan at walang nakasusundong tao
 - b. naging masama na rin ang ugali dala ng kaniyang kayamanan o salapi
 - c. mapaghiganti at ikinatutuwa ang kapahamakan ng iba tulad ng kaniyang asawa
 - d. may itinatagong lakas ng kalooban at hindi kasinghina ng inaakala ng kaniyang asawa

II. Pag-iisip

Panuto: May ilang pangyayari sa binasa na maaaring iugnay sa mga pangyayari sa iba pang lugar ng bansa. Mag-isip nang maaaring iugnay sa sumusunod na pahayag at saka isulat sa iyong sagutang papel o notbuk. Ang nasa titik **a** sa unang bilang ay sinagutan upang magabayan ka sa pagsagot. (2 puntos sa bawat titik)

1. *Hindi lang ang lalaking si Lokes a Mama ang nangangaso, maging ang asawa niyang si Lokes a Babay ay nangangaso rin.*

Mag-isip ng tatlong pangyayari sa modernong panahong tulad sa atin na maaaring iugnay sa ginawa ng babae sa akda.

a. Ang mga babae ay maaari nang magtrabaho na katulad ng mga lalaki.

b. _____

c. _____

2. *"Pangangaso ang ikinabubuhay ng mga tao sa panahong naisulat ang kuwentong-bayan."*

Sa kasalukuyan, ang pangangaso ay ipinagbabawal na para mapangalagaan lalo na ang mga hayop na nanganganib nang maubos. Gayunma'y maraming hanapbuhay ang pumalit sa pangangaso na pinagkakakitaan ng mga mamamayan sa mga probinsiya. Maglahad ng tatlo sa mga ito.

a. _____

b. _____

c. _____

Karagdagang Gawain

Gawain 6

Panuto: Sa gawaing ito ay susukatin mo ang iyong sariling kaalaman tungkol sa kaugalian ng mga tao sa Mindanao. Kopyahin ang hinihinging impormasyon sa KWWHL Chart sa ibaba at isulat ang iyong sagot sa sagutang papel o notbuk.

K	W	H	L
Anong pag-uugali ng mga mamamayan sa Mindanao na alam ko?	Anong pag-uugali ng mga mamamayan sa Mindanao ang gusto kong malaman o patunayan?	Paano ko malalaman o mapatutunayan ang pag-uugali ng mga mamamayan sa Mindanao?	Ano ang mga nalalaman o natutunan ko ukol sa pag-uugali ng mga mamamayan sa Mindanao?

Susi sa Pagwawasto

<p>Tayahin</p> <p>1. c</p> <p>2. a</p> <p>3. b</p> <p>4. d</p> <p>5. d</p>	<p>Balikan</p> <p>Gawain 1</p> <p>1. mag-asawa</p> <p>2. masaya</p> <p>3. 5 taong</p> <p>pagkasama</p> <p>4. malambing at mapag-aruga</p> <p>Gawain 2</p> <p>1. e</p> <p>2. d</p> <p>3. a</p> <p>4. c</p> <p>5. b</p>	<p>Subukin</p> <p>1. b</p> <p>2. d</p> <p>3. b</p> <p>4. d</p> <p>5. b</p> <p>1. c</p> <p>2. a</p> <p>3. b</p> <p>4. d</p> <p>5. d</p> <p>6. d</p> <p>7. b</p> <p>8. d</p> <p>9. b</p> <p>10. a</p>	<p>Surin</p> <p>1. a</p> <p>2. b</p> <p>3. c</p> <p>4. d</p> <p>5. d</p>
---	--	--	---

Sanggunian

AKLAT

- Baisa, Ailene G. et al. *Pinagymang Pluma 7*. Phoenix Publishing House Inc, 2014.

LARAWAN

- www.pandayan.com.ph

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Kagawaran ng Edukasyon – Rehiyon 10

Zone 1, DepEd Building Masterson Avenue, Upper Balulang

Cagayan de Oro City, 9000

Telefax: (088) 880 7072

E-mail Address: reiogn10@deped.govph